

Izmir Mebusu Mehmet Aldemir ve Kütahya Mebusu İhsan Şerif Özgen'in, 1757 sayılı Kanunun birinci maddesini değiştiren 2507 sayılı Kanunun tefsiri hakkında takriri ve Bütçe Komisyonu raporu (4/376)

T. B. M. M.
İdareci Üyeler Kurulu
Saymanlık Müdürlüğü
No. : 43966/1446

13 . XI . 1953

Yüksek Reisliğe

Ölen mebusların dul ve yetim maaşına müstahak ailesi efradına müsavatan taksim edilmek üzere bir senelik tahsisatlarının tazminat olarak verilmesi ve yirmi beş yaşını bitiren ve geçimi babası tarafından temin edilen kızların dahi bu tazminattan müstahakki maaş diğer evlâtlar gibi hissedar olacakları ve müteveffanın maaşa müstahak kimsesi bulunmadığı takdirde bu tazminatın kanuni mirasçılara ödenmesi 11 . VI . 1934 tarih ve 2507 sayılı Kanun hükmü iktizasından olduğu için 7 . III . 1931 tarih ve 1757 sayılı Kanun mucibince mebuslara senelik tahsisatı olarak ödenen 4 200 liranın tazminata esas tutulmak suretiyle tediyesine devam olunmakta iken 30 . VI . 1939 tarih ve 3656 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle mebusları 125 lira asli maaş hesabıyla bunun tutarı olarak kabul olunan 500 lira aylığa nazaran ölüm tazminatları da 500 liranın bir yıllığının mecmuu olan altı bin lira ödenmeye başlanmıştır.

Mütaakiben meriyete giren 21 . XII . 1945 tarih ve 4805 sayılı Kanun 125 lira asli maaşın tutarını 600 liraya çıkarmış olmakla beraber bunun birinci maddesinin üçüncü fıkrasında (emsali hâsıla ilişkin hükümlerinin uygulanmasında bir aşağı derece aylık tutarı esastır.) Diye vaz'eylediği hükme müsteniden ölüm tazminatları yine altı bin lira olarak verilmiştir.

Bilâhara kabul olunan 28 . XII . 1946 tarih ve 4988 sayılı Kanunla 125 lira asli maaş tutarınının 875 liraya iblâğ edilmiş olmasına rağmen kanunun 2 nci maddesinin dördüncü fıkrasında yazılı (Çeşitli kanunların emsali hâsıluna ilişkin hükümlerinde 4805 sayılı Kanundan evvelki aylık tutarlarınının esas ittihaz olunacağı hakkındaki hüküm dairesinde ölüm tazminatları eskisi gibi 6 000 lira, olarak tediyeye olunmuştur.

Mebus aylıklarını 1150 lira olarak tesbit eden 22 . XII . 1947 tarih ve 5142 sayılı Kanunun meriyete girmesinden sonra bugüne kadar da ölüm tazminatlarınının eskisi gibi hep altı bin lira olarak ödendiği yapılan incelemeden anlaşılmış olduğundan mücerret mebusları alâkadar kılan bu kanun maaş miktarını barem cetvelinde en son derece olarak kabul edilen 1 000 liranın üstüne çıkarmakla beraber: Çeşitli kanunların emsali hâsılasına ilişkin hükümlerinde yapılacak muamelelere dair olan 4805, 4988 sayılı kanunlardaki tahdit kaydını vaz'eylememiş olmasına mebni ölüm tazminatlarınının kanunun meriyeti tarihinden itibaren 1 150 lira maaş esasından hesaplanmasınının lâzımgüleceği, binaenaleyh yapılan tatbikatın kanuna aykırılığınının mutlak olduğu kanaatine varılmıştır.

Ancak ; Muhasebe Müdürlüğümüzce bu gibi ödemelerde istisnasız olarak tatbik olunan şeklinin hâlâ yaşıyan tahdit hükmüne bağlanmak suretiyle cereyan ettiği ve bu itibarla da : Barem dışı olan 1 150 liradan 1 000 lirasınının barem dâhili bulunan 1 000 liraya kıyasen tahdit hükmüne tâbi tutulmasınının umumi kaideye uygun düşeceği ve bahis konusu olan 5142 sayılı Kanunun gerekçesinde de bu hususta bir sarahat mevcut bulunmaması sebebiyle mevzuun tetkika değer bir mahiyet taşıdığı müthalâa olunarak tereddüt edilmiştir.

Bu vaziyet karşısında meselenin tefsir yoluyla karara bağlanmasına müsaade buyurulmasını saygıyla yüksek tasviplerine arz ederiz.

İdare Amiri
Izmir Mebusu
M. Aldemir

İdare Amiri
Kütahya Mebusu
İ. Ş. Özgen

Bütçe Komisyonu Raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No : 4/376
Karar No : 52

28 . XII . 1953

Yüksek Reisliğe

İdareci üyelerden İzmir Mebusu Mehmet Aldemir ve Kütahya Mebusu İhsan Şerif Özgen'in 1757 numaralı Kanunun birinci maddesini değiştiren 2507 sayılı Kanunun tefsiri hakkındaki takrirleri komisyonumuza havale edilmiş olmakla Kütahya Mebusu İhsan Şerif Özgen ve Maliye Vekâleti Bütçe ve Malî Kontrol Umum Müdürü hazır oldukları halde okundu ve müzakere edildi.

1613 numaralı ve 19 Mayıs 1930 tarihli Kanunda «Büyük Millet Meclisi Âzasının senelik tahsisatının (6 000) ve aylık miktarı (500) lira olarak kabul edilmiş ve ölen mebusların dul ve yetimlerine de bir senelik tahsisatın tazminat olarak verileceği mezkûr bulunmuştu.

Muahharan 5 Mart 1931 tarihli ve 1757 numaralı Kanun ile 1613 numaralı Kanun tadil olunmuştur. Bu kanunun birinci maddesinde «Büyük Millet Meclisi Âzasının senelik tahsisatı (4 200) liradır. Bu tahsisat her aybaşında (350) lira olarak tahakkuk ettirilip verilir.» denildiği gibi bu maddenin son fıkrasında da «vefat eden mebusların kanuni mirasçularına senelik tahsisatın yarısı tazminat olarak verilir.» denilmiştir.

Ve yine Büyük Millet Meclisinin hükmünü icraya memur olduğu 2507 sayılı ve 11 . VI . 1934 tarihli Kanunun birinci maddesinde : «Ölen mebusların 1683 sayılı Kanun mucibince dul ve yetim maaşına müstahak ailesi efradına müsavaten taksim edilmek üzere bir senelik tahsisatları tazminat olarak verilir.» denilmiştir.

Bundan sonra neşredilen 21 . VI . 1944 tarihli ve 4602 sayılı Kanunun birinci maddesinde « Mart 1931 tarih ve 1757 sayılı Kanunun birinci maddesi gereğince verilen tahsisatın seneliği ve her ay tediye edilecek miktarı 1613 sayılı Kanunun üçüncü maddesiyle tekaüt hesabına esas tutulan maaş derecesinin aylık tutarına göre hesaplanır.» denmiş olmasına nazaran mebusların

aylık maaş tutarı (500) ve seneliği (6 000) lira itibar edilmiştir ve ölüm tazminatı da bu suretle hesap edilmekte bulunmuştur.

Nihayet 27 . XII . 1947 tarihinde intişar eden ve hükmünü icraya Büyük Millet Meclisi memur olan 5142 numaralı Kanunun birinci maddesinde Millet Vekillerinin ödenek miktarı (1 150) liradır ve ikinci maddesinde emekli keseneklerine 15 Mayıs 1930 tarihli ve 1613 sayılı Kanunun 3 ncu maddesinde yazılı aylık miktarı esastır. Denildiğine göre 1613 numaralı Kanunun tekaüde esas olan (500) ipka edilerek senelik ve aylık ödenek miktarı zikri geçen 5142 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve kanunun 3 ncu maddesiyle de 4602 sayılı Kanun kaldırılmış olduğuna göre icrasına Büyük Meclisin memur olmadığı Devlet Memurları Aylıklarının Tevhit ve Teadülü Kanunu ahkâmıyla mebuslar tahsisatını mukayyit kılmak doğru olmayacağı ve mebusların muhassasatı bu kanunla açıklanmış bulunduğu cihetle işin tefsire mütaallik bir ciheti görülemediği cihetle öncelikle görüşülmesi temennisiyle raporumuz Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Bu rapor Sözcüsü
Rize	İstanbul	İstanbul
İ. Akçal	H. Hüsmen	S. Oran
Kâtip		
Siird	Diyarbakır	Eskişehir
B. Erden	M. Ekinci	A. Potuoğlu
	Giresun	İzmir
A. Tüfekçioğlu		B. Bilgin
		İmzada bulunamadı
Kastamonu	Kırklareli	Konya
H. Türe	Ş. Bakay	R. Birand
Ordu	Rize	Seyhan
R. Aksoy	O. Kavrakoğlu	S. Barı
Siird	Sivas	Zonguldak
M. D. Süalp	H. İmre	H. Balık
	İmzada bulunamadı	